

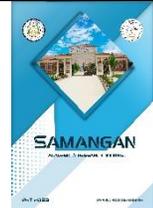

Samangan Scientific and Research Journal

<https://researchsparker.edu.af/index.php/SARJ>

DOI: 10.64226/sarj.v2i01.144

ISSN: 3006-8835

Investigating the role of Ghosh Tepe Canal in improving the economic situation of Afghanistan

Aburihan Intezar^{1,*} and Sayafuddin Sarwari²

¹ Faculty of Economics, Jawzjan University, Sheberghan, Afghanistan

² Bachelor of Business Administration and Management, Faculty of Economics, Jawzjan University, Sheberghan, Afghanistan

* Corresponding Author: intezaraburairhan@gmail.com

Cite this study:

Intezar, A. & Sarwari, S. (2024). Investigating the role of Ghosh Tepe Canal in improving the economic situation of Afghanistan, Samangan Academic and Research Journal, 2(1), 64-73.

Keywords

economic, increase, economics self-sufficiency, growth, Ghosh Tepe channel

Research

Received:

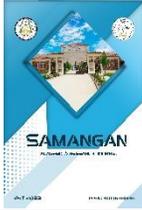
Revised:

Accepted:

Published:

Abstract

Undoubtedly, economic infrastructure is a very important issue in every government. No government can achieve the goal of economic growth without economic infrastructure. The purpose of this research is to investigate the role of Ghosh Tepe Canal in improving the economic situation of Afghanistan (case study of Ghosh Tepe Canal). This research was carried out quantitatively by distributing questionnaires, which were in a set of 100 questionnaires, including 10 questionnaires to professors and 90 questionnaires to students of the Faculty of Economics of Jawzjan University, and their answers were analyzed and distributed in spss26 software. In the research, it was clearly found that Build of Kanan plays an essential role in the growth and improvement of Afghanistan's economic situation; And it has also brought closer to economic self-sufficiency and increased agricultural products, which plays a significant role in the country's export figures.

مجله علمی-تحقیقی سمنگان

<https://researchsparker.edu.af/index.php/SARJ>

DOI: 10.64226/sarj.v2i01.44

ISSN: 3006-8835

بررسی نقش کانال قوش تپه در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان

پوهنمل ابوریحان انتظار^{۱*} و صیاف‌الدین سروری^۲^۱دپارتمنت منجمنت و اداره تشبثات، پوهنحی اقتصاد، پوهنتون جوزجان^۲محصّل دوره لیسانس دپارتمنت منجمنت و اداره تشبثات، پوهنحی اقتصاد، پوهنتون جوزجان* نویسنده مسؤول: intezaraburairhan@gmail.com

انتظار ا. و سروری ص. (۱۴۰۳). بررسی نقش کانال قوش تپه در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان، ۲(۱)، ۶۴-۷۳.

مرجع‌دهی:

چکیده

بدون شک زیرساخت‌های اقتصادی مسأله بسیار مهمی در هر دولت می‌باشد. هیچ دولتی بدون زیرساخت‌های اقتصادی نمی‌تواند به هدف رشد اقتصادی برسد. هدف از این تحقیق بررسی نقش کانال قوش تپه در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان می‌باشد. تحقیق هذا به شکل کمی با توزیع پرسش‌نامه صورت گرفته است که در مجموع ۱۰۰ پرسش‌نامه بوده که از جمله ۱۰ پرسش‌نامه به استادان و ۹۰ پرسش‌نامه به محصلان پوهنحی اقتصاد پوهنتون جوزجان توزیع گردیده و پاسخ‌های آن‌ها در نرم‌افزار SPSS26 مورد تحلیل و توزیع قرار گرفته. در تحقیق به صورت واضح و شفاف دریافت گردیده که اعمار زیرساخت‌های اقتصادی از جمله کانال‌های آبی نقش اساسی در رشد و بهبود اوضاع اقتصادی افغانستان دارد. و هم‌چنان باعث نزدیک شدن به خودکفایی اقتصادی و افزایش محصولات زراعتی شده که در ارقام صادراتی کشور نقش به‌سزایی ایفا می‌کند.

کلمات کلیدی

اقتصادی، افزایش، خودکفایی اقتصاد، رشد و کانال قوش تپه.

مقدمه

رشد اقتصادی یکی از مهم‌ترین اهداف اقتصادی هر جامعه است. در چهارچوب این هدف، افزایش متداوم توانایی تولیدات و میزان تولید کالا و خدمات در جامع مد نظر است. در واقع، در اثر رشد اقتصادی است که نیازهای مصرف‌کننده‌گان بهتر برآورده می‌شود و استندردهای زنده‌گی بهبود می‌یابد (انتظار، 1400). آب و شرایط دسترسی به آن زمینه‌ساز هرگونه موفقیت در ادامه زنده‌گی انسان در هر نقطه از سر زمین افغانستان است. افزایش جمعیت در افغانستان تقاضا برای آب را بیش‌تر کرده است و مدت‌ها است رابطه بین میزان منابع آب در افغانستان و جمعیت پراکنده در این کشور تناسب معقول خود را از دست داده است. این مقاله به بررسی نقش کانال قوش‌تپه در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان می‌پردازد. کانال قوش‌تپه یک طرح مهم و بلندپروازانه در حوزه آبی منطقه آسیای مرکزی است که طرح اولیه این کانال حدود ۵۰ سال قبل در حاکمیت محمد داوود خان (۱۳۵۲ تا ۱۳۵۷) طراحی شد؛ اما در این مدت به دلیل جنگ‌ها و بی‌ثباتی در افغانستان عملی نشد. از چند سال قبل کارهای مقدماتی و مطالعات امکان‌سنجی آن در دولت سابق افغانستان با حمایت آژانس انکشافی USAID آغاز شد و با روی کار آمدن طالبان کار عملی این کانال در حمل ۱۴۰۱ شروع شد. قرار است کار این کانال طی سه فاز تکمیل شود که فاز اول این کانال با طول ۱۰۸ کیلومتر تکمیل شده است و کار فاز دوم آن که ۱۷۷ کیلومتر است، در میزان ۱۴۰۲ شروع شده است. و فاز سوم آن کار تقسیم آب به نهرها (جویبارها)ی کوچک می‌باشد. این کانال که توسط شرکت انکشاف ملی افغانستان مدیریت شده و بودجه آن از محل منابع عمومی تأمین می‌شود، یکی از بزرگ‌ترین کانال‌های انتقال آب افغانستان و منطقه است که از ولسوالی کلداری ولایت بلخ شروع شده و آب رود آمو را به طول ۲۸۵ کیلومتر با پهنا و عرض ۱۰۸ متر و عمق ۸٫۵ متر تا ولسوالی اندخوی ولایت فاریاب منتقل می‌کند که این کانال در هر ثانیه توانایی انتقال ۶۵۰ مترمکعب آب را دارد که طبق طرح قرار است بیش‌تر از ۵۵۰ هزار هکتار زمین زراعتی را در طول مسیر آبیاری کند. و فعلاً در پروژه ساخت این کانال حدود ۵۰۰۰ نفر به شکل مستقیم و غیر مستقیم شامل کار بوده و در آن ۳۳۰۰ قطعه ماشین‌آلات ساختمانی استفاده گردیده است (قاضی زاده، 2023). مقصد و انگیزه اصلی این مقاله این است که آیا این کانال می‌تواند در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان کمک کند یا خیر؟ با افتتاح کانال قوش‌تپه توان اقتصادی منطقه شمال افغانستان، به‌خصوص در حوزه زراعت، افزایش چشم‌گیری خواهد یافت. این حوزه با داشتن زمین‌های مرغوب و حاصل‌خیز و شرایط جغرافیایی و آب و هوای مناسب می‌تواند تأمین‌کننده بسیاری از اقلام زراعتی برای افغانستان و حتی برای صادرات به منطقه باشد که به گفته برخی کارشناسان با بهره‌گیری از این کانال افغانستان می‌تواند گندم خود را تأمین کرده و حتی صادرات هم انجام دهد (سید مسعود، 2023).

روش تحقیق: روش تحقیق برای نتیجه‌گیری این تحقیق از روش کمی تصادفی که با توزیع پرسش‌نامه به شکل میدانی است صورت گرفته که با جمع‌آوری آمار و معلومات از طریق پرسش‌نامه نتایج به دست می‌آید.

جامعه آماری: جامعه آماری عبارت است از مجموعه افراد یا واحدهایی که دارای حد اقل یک صفت مشترک باشند. معمولاً در هر تحقیق جامعه مورد بررسی یک جامعه آماری است که محقق مایل است در مورد صفت‌های متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد. جامعه آماری تحقیق ما محصلان و استادان پوهنحی اقتصاد پوهنتون جوزجان‌اند.

نمونه و روش نمونه‌گیری: با توجه به تخمین اجراشده در این تحقیق مشخص بود و کل جامعه آماری ۴۳۵ تن برآورد شده که به اساس فورمل کوکران حجم نمونه ۱۰۰ تن تثبت گردیده از جمله ۹۰ تن محصلان و ۱۰ تن از استادان به‌طور نمونه‌گیری تصادفی انتخاب گردیده‌اند.

شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات و معلومات: در این تحقیق نقش کانال قوش‌تپه در بهبود وضعیت اقتصادی افغانستان و تأثیرات آن در بهبود اوضاع اقتصادی مورد بررسی قرار داده خواهد شد و نظر به اهدافی که در نظر گرفته شده برای جمع‌آوری اطلاعات از روش تحقیقی ساحوی یا میدانی با استفاده از پرسش‌نامه به‌شکل نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است. هرچند اساس و بنیاد هر تحقیق را تحقیقات کتابخانه‌یی تشکیل می‌دهد، اما با در نظر داشت این‌که ساخت کانال قوش‌تپه کاملاً یک موضوع جدید بود و در مورد هیچ کتابی به نشر نرسیده، بناءً در قسمت جمع‌آوری اطلاعات از تحقیق ساحوی استفاده شده است. صرف نظر از این‌که چه روش آماری استنباطی برای تحلیل داده‌ها مورد نظر است، دقت آن بسته‌گی به روش به‌کار گرفته‌شده برای انتخاب نمونه دارد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: اطلاعات جمع‌آوری شده به کمک برنامه (SPSS 26) که یکی از برنامه‌های آماری معتبر در تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده می‌شود، صورت گرفته است. بخش آمار توصیفی آن توسط آنالیز (فراوانی و درصد فراوانی) مورد استفاده قرار گرفته به علاوه از Alpha Cronbach's برای ارزیابی سازگار درونی توزیع (One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test) که یکی از مهم‌ترین و پرکاربردترین آزمون‌ها برای فرضیه‌هایی که در آن محقق از یک متغیر ترتیبی برای تنظیم فرضیه‌ها استفاده کرده باشد توزیع مورد استفاده قرار گرفته است.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

زمانی که جامعه با افزایش جمعیت روبه‌رو می‌شود، افزایش تولیدات زراعتی که با توجه به نرخ رشد جمعیت بسیار ضروری است، این افزایش جمعیت مستلزم افزایش بازدهی از زمین‌های موجود و پیش‌رفت تکنالوژی است. به دلیل عدم دسترسی معیاری به تکنالوژی در کشورهای عقب‌نگهداشته‌شده و یا عقب‌مانده پیش‌رفت آن‌ها مستلزم استفادهٔ بهینه از امکانات دست‌داشتهٔ شان است. کشور افغانستان بنا بر داشتن زمین‌های مرغوب و آب‌وهوای مطلوب می‌تواند با استفاده از کانال‌های آبی و توسعهٔ زراعتی که مستلزم آبیاری از طریق کانال آبی به روش و شیوه‌های مختلف آبیاری است به بهبود وضع اقتصادی شان کمک نماید. (سلاجقه و دیگران، 1390) تحقیقی را تحت عنوان تغییرات کاربرد اراضی و آثار آن به کیفیت آب رودخانهٔ حوزهٔ آب‌خانه گُرخه انجام داده. نتایج این تحقیق نشان داده که تغییرات کاربری اراضی در حوزهٔ آب‌خیز کرخه به سمت کاهش اراضی مرتعی، جنگلی، باغ‌ها و اراضی زراعتی و افزایش اراضی بایر پیش رفته است. (طاشی و دیگران، 1398) تحقیقی را تحت عنوان تبیین عوامل مؤثر بنیادی بر تحولات کاربری اراضی و روی‌کرد بوم‌شناسی سیاسی شهرستان همدان انجام داده و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که برخلاف ادعای معمول، فقرا کمتر از ثروتمندان در تصرف زمین‌ها و تغییر کاربری اراضی نقش داشته‌اند. هم‌چنین نتایج حاکی از آن است که عوامل انسانی به‌ویژه عوامل سیاسی، روابط قدرت و ثروت مهم‌ترین عوامل در بروز تحول و تغییرات کاربری و پوشش اراضی مؤثر بوده است. (قدیمی، پاپزن و امینی، 1397)، بررسی روند تغییر کاربری اراضی زراعتی و تأثیر آن بر مؤلفه‌های توسعهٔ پایدار مطالعهٔ موردی حوزهٔ زاینده‌رود استان اصفهان نتایج به‌دست آمدهٔ این تحقیق نشان می‌دهد میزان و سرعت روند تغییر کاربری اراضی زراعتی در منطقهٔ مورد مطالعه به شدت رو به افزایش بوده؛ به گونه‌ای که وسعت اراضی سکونت‌گاهی در طول زمان مورد مطالعه از 14 هزار هکتار به حدود 39 هزار هکتار افزایش پیدا کرده است و اثرات آن بر مؤلفه‌های توسعهٔ پایدار در چهار بخش زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و زراعتی قابل تقسیم است (بنهنگی، باقری و ابوالحسنی، 1396). ارزیابی ظرفیت نهادی از منظر حلقه‌های یادگیری اجتماعی در سطح آبران مطالعهٔ موردی رفسنجان نتیجهٔ این تحقیق چنین است که حلقهٔ غالب یادگیری در بین زراعت مناطق کشکوییه، کبوترخان و رفسنجان از نوع حلقهٔ یگانهٔ یادگیری بود. هم‌چنان نتایج حاکی از بحران شدید منابع آب زیرزمینی داشت. ارزیابی حلقهٔ یادگیری نشان می‌دهد که مدیریت دشت رفسنجان برای سازگاری با کمبود پدیدهٔ آب نیاز به تغییرات ساختاری دارد و سیر فعلی که ساختار موجود طی می‌کند، به‌سوی از بین رفتن آب این دشت منجر خواهد شد (امان‌پور، کاملی‌فر و بهمنی، 1396). تحلیلی بر تغییرات کاربری اراضی در کلان‌شهرها با استفاده از آنالیز تصاویر ماهواره‌یی در محیط ENVI مطالعهٔ موردی کلان‌شهر اهواز. نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد که طی سال‌های 1989 تا 2013 نزدیک به 23 درصد از سهم اراضی ساخته‌شده از 16/35 به 34/55 افزایش یافته است که بیش‌تر آن‌ها مربوط به مناطق جنوبی و شرقی اهواز (قسمت‌هایی از مناطق 4، 5 و 6 شهرداری می‌باشد).

یافته‌های تحقیق

یافته‌های تحقیق به اساس توزیع پرسش‌نامه‌ها صورت گرفته که جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از برنامه‌های آماری SPSS 26 استفاده شده است که از سه بخش تشکیل شده: بخش اول دیموگرافی، بخش دوم الفای کورنباخ و بخش سوم شامل پذیرش و رد فرضیه‌ها می‌باشد.

بخش دیموگرافی

بخش اول توضیح‌دهنده دیموگرافی پاسخ‌دهنده‌گان می‌باشد که شامل سن، سطح تحصیلات، وضعیت مدنی، درجه تحصیل، وظیفه و نوع مکتب می‌باشد که این اطلاعات از طریق اطلاعات جمع‌آوری‌شده جهت تجزیه و تحلیل آن‌ها از برنامه آماری SPSS 26 استفاده صورت گرفته است.

آمار توصیفی تحقیقی

در آمار توصیفی تحقیق از سن، جنسیت، درجه تحصیل و وظیفه پاسخ‌دهنده‌گان پرسش‌هایی صورت گرفته بود که قرار ذیل است:

جدول (۱) تفکیک پاسخ‌دهنده‌گان بر اساس جنسیت

تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
مرد	۱۰۰،۰	۱۰۰،۰	۰،۱۰۰

با توجه با اطلاعات به‌دست‌آمده تعداد پاسخ‌دهنده‌گان ۱۰۰ نفر بوده که تمام آن از بخش ذکورند.

جدول (۲) تفکیک پاسخ‌دهنده‌گان بر اساس حالت مدنی

تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
مجرد	۸۰	۸۰،۰	۸۰،۰
متأهل	۲۰	۲۰،۰	۱۰۰،۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰،۰	۱۰۰،۰

با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده تعداد ۸۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸۰٪ مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند، مجرد و ۲۰ تن آنان که ۲۰٪ پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند، متأهل‌اند.

جدول (۳) تفکیک پاسخ‌دهنده‌گان بر اساس سن

سن	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
۳۰-۲۰	۸۰	۸۰,۰	۸۰,۰	۸۰,۰
۴۰-۳۰	۲۰	۲۰,۰	۲۰,۰	۱۰۰,۰
مجموع	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰

با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده که تعداد ۸۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸۰٪ مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان که بین سنین ۳۰-۲۰ بوده‌اند، ۲۰ تن از آنان که ۲۰٪ مجموعه از پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند بین سنین ۴۰-۳۰ بوده‌اند.

جدول (۴) تفکیک پاسخ‌دهنده‌گان بر اساس درجه تحصیلی

درجه تحصیلی	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
فوق بکلوریا	90	9۰,۰	9۰,۰	9۰,۰
لیسانس	2	2,۰	92,۰	92,۰
ماستر	8	8,0	100,0	100,0
مجموع	۱۰۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰

با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده که به تعداد 9۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که 9۰٪ مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان فوق بکلوریا بوده و 2 تن از آنان که 2٪ از مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را کسانی که لیسانس‌اند تشکیل می‌دهند و 8 تن از پاسخ‌دهنده‌گان 8٪ از مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند، ماسترند.

جدول (۵) تفکیک پاسخ‌دهنده‌گان بر اساس شغل

شغل	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
وظیفه‌دار	۵۰	۵۰,۰	۵۰,۰	۵۰,۰
بیکار	۵۰	۵۰,۰	۵۰,۰	۱۰۰,۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰

با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده که به تعداد ۵۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۵۰٪ مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند، وظیفه‌دار بوده و ۵۰ تن از آنان ۵۰٪ از مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را بیکاران تشکیل می‌دهند.

آمار تحلیل تحقیق

در این بخش برای تحلیل یافته‌های تحقیق به تحلیل فرضیه‌ها پرداخته می‌شود:

جدول (۶) به نظر می‌رسد که این کانال در بهبود اوضاع اقتصادی مردم کمک می‌کند.

موافقت یا مخالف	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۸۰	۸۰،۰	۸۰،۰	۸۰،۰
نظر ندارم	۷	۷،۰	۷،۰	۸۷،۰
مخالفم	۳	۳،۰	۳،۰	۹۰،۰
کاملاً مخالفم	۱۰	۱۰،۰	۱۰،۰	۱۰۰،۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰،۰	۱۰۰،۰	۱۰۰،۰

با توجه به معلومات به‌دست‌آمده ۸۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸۰٪ از مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهد موافق بوده‌اند، ۷ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۷٪ مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند، نظر نداشته‌اند. ۳ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۳٪ مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند و ۱۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۱۰٪ مجموعه پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند، کاملاً مخالف بوده‌اند.

جدول (۷) به نظر می‌رسد که این کانال در بهبود اوضاع اقتصادی یک منطقه محدود مردم افغانستان کمک می‌کند.

موافقت یا مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۵۰	۵۰،۰	۵۰،۰	۵۰،۰
نظر ندارم	۵	۵،۰	۵،۰	۵۵،۰
مخالفم	۴۰	۴۰،۰	۴۰،۰	۹۵،۰
کاملاً مخالفم	۵	۵،۰	۵،۰	۱۰۰،۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰،۰	۱۰۰،۰	۱۰۰،۰

با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده مشخص می‌شود که ۵۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۵۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهد موافق بوده‌اند، ۵ تن از آنان که ۵٪ از مجموع را تشکیل می‌دهند نظر ندارند. ۴۰ تن از آنان که ۴۰٪ از پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند و ۵ تن از آنان که ۵٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند کاملاً مخالف بوده‌اند.

جدول (۸) به نظر می‌رسد که این کانال در ایجاد اشتغال به مردم افغانستان کمک می‌کند.

موافقت/ مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۸۰	۰.۸۰	۸۰.۰۰	۸۰.۰۰
نظر ندارم	۳	۰.۳	۳.۰۰	۸۳.۰۰
مخالفم	۱۷	۱۷.۰۰	۱۷.۰۰	۱۰۰.۰۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰

با توجه به اطلاعات به دست آمده ۸۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند موافق بوده‌اند، ۳ تن از آنان که ۳٪ از مجموع را تشکیل می‌دهند نظر ندارند، ۱۷ تن از آنان که ۱۷٪ از پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند.

جدول (۹) به نظر می‌رسد که این کانال در خودکفایی اقتصادی افغانستان کمک می‌کند.

موافقت/ مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۸۰	۰.۸۰	۸۰.۰۰	۸۰.۰۰
نظر ندارم	۰	۰.۰	۰.۰	۸۰.۰۰
مخالفم	۲۰	۲۰.۰۰	۲۰.۰۰	۱۰۰.۰۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰

نظر به اطلاعات به دست آمده ۸۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند موافق بوده‌اند. همچنان هیچ‌کس بدون نظر نبوده‌اند و ۲۰ تن که ۲۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند.

جدول (۱۰) به نظر می‌رسد که این کانال در سرسبزی افغانستان کمک می‌کند.

موافقت/ مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۸۰	۰.۸۰	۸۰.۰۰	۸۰.۰۰
کاملاً موافقم	۱۵	۰.۱۵	۱۵.۰۰	۹۵.۰۰
مخالفم	۵	۵.۰۰	۵.۰۰	۱۰۰.۰۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰

نظر به اطلاعات به دست آمده ۸۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند موافق بوده‌اند. ۵ تن از آنان که ۵٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند. و ۱۵ تن که ۱۵٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند کاملاً موافق بوده‌اند.

جدول (۱۱) به نظر می‌رسد که این کانال به حفظ محیط زیست افغانستان کمک می‌کند.

موافقت/ مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۷۰	۰.۷۰	۷۰.۰	۷۰.۰
کاملاً موافقم	۲۵	۰.۲۵	۲۵.۰	۹۵.۰
مخالفم	۵	۵.۰	۵.۰	۱۰۰.۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰

اطلاعات به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۷۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۷۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهد موافق بوده‌اند. ۲۵ تن از آنان که ۲۵٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند. و ۵ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۵٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند کاملاً موافق بوده‌اند.

جدول (۱۲) به نظر می‌رسد که این کانال در افزایش محصولات زراعتی شمال افغانستان کمک می‌کند.

موافقت/ مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۹۰	۰.۹۰	۹۰.۰	۹۰.۰
نظر ندارم	۲	۲.۰	۲.۰	۹۲.۰
مخالفم	۸	۸.۰	۸.۰	۱۰۰.۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰

اطلاعات به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۹۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۹۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهد موافق بوده‌اند. ۲ تن از آنان که ۲٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند نظر ندارند. و ۸ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۸٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند.

جدول (۱۳) به نظر می‌رسد که این کانال در افزایش محصول حبوبات اقتصاد افغانستان را کمک می‌کند.

موافقت/ مخالفت	تعداد	فیصدی	فیصدی معتبر	فیصدی متزاید
موافقم	۶۰	۰.۶۰	۶۰.۰	۶۰.۰
کاملاً موافقم	۲۰	۲۰.۰	۲۰.۰	۸۰.۰
نظر ندارم	۲	۲.۰	۲.۰	۸۲.۰
مخالفم	۸	۸.۰	۸.۰	۹۰.۰
کاملاً مخالفم	۱۰	۱۰.۰	۰.۱۰	۰.۱۰۰
مجموع	۱۰۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰

داده‌های به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۶۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۶۰٪ از مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهد موافق بوده‌اند. ۲۰ تن از پاسخ‌دهنده‌گان که ۲۰٪ از پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهد کاملاً موافق بوده‌اند. ۲ تن از آن‌ها که ۲٪ از مجموع را نشان می‌دهد هیچ نظری ارائه ننموده‌اند. ۸ تن دیگر که ۸٪ مجموع پاسخ‌دهنده‌گان را تشکیل می‌دهند مخالف بوده‌اند. ۱۰ تن آنان که ۱۰٪ مجموع را تشکیل می‌دهند کاملاً مخالف بوده‌اند.

جدول ۱۴: Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.810	4

هدف از اجرای فرمان Reliability سنجش این مسأله است که آیا سؤال‌های تشکیل شده با یکدیگر سازگاری دارند یا نه؛ یعنی می‌توان آن‌ها را باهم ترکیب کرد. در این جا دیده می‌شود که سؤالات سازگاری بهتری دارند؛ چون که الفای کورنباخ آن‌ها 810.0 است.

جدول ۱۵: One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

آیا اعمار این کانال در ایجاد اشتغال به مردم افغانستان کمک می‌کند؟		
N		100
Exponential parameter	Mean	1.9600
	Absolute	.339
Most Extreme Differences	Positive	.399
	Negative	-.268
Kolmogorov-Smirnov Z		.339
Asymp. Sig. (2-tailed)		.071

آزمون کلموگروف-اسمرنوف یک نمونه برای ارزیابی نورمال بودن متغیرها مورد استفاده قرار می‌گیرد که برای جامعه فرض شده است. این آزمون از طریق توزیع فراوانی‌های نسبی مشاهده شده در نمونه با توزیع فراوانی‌های نسبی جامعه انجام می‌گیرد.

در اینجا دیده می‌شود که sig آن 071.0 یعنی بزرگ‌تر از 5 فیصد است. بناءً گفته می‌توانیم که توزیع ما یک توزیع نورمال است.

نتیجه‌گیری

با توجه به هدف اصلی تحقیق که عبارت است از بررسی نقش کانال قوش‌تپه در بهبود اوضاع اقتصادی افغانستان است، بررسی‌های صورت گرفته در این زمینه نشان می‌دهد که اعمار این کانال روی رود آمو نقش اساسی در بهبود اوضاع اقتصادی افغانستان دارد. هم‌چنان تمام پاسخ‌دهنده‌گان نقش اقتصادی این کانال را تأثیرگذار دانسته‌اند. یکی از عواملی که در رشد اقتصادی هر جامعه سهیم بوده، همانا نقش زراعت است که این کانال نیز از این نقش مستثنا نیست. اطلاعات به دست آمده نشان می‌دهد که نقش این کانال در خودکفایی اقتصاد افغانستان خیلی‌ها مؤثر است. و هم‌چنان یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که نقش این کانال در افزایش محصولات زراعتی شمال افغانستان زیاد است. تعدادی از پاسخ‌دهنده‌گان به این باورند که این کانال در ایجاد سرسبزی و حفظ محیط زیست نقش ارزنده دارد و ساخت این کانال در ایجاد اشتغال برای مردم مفید و مؤثر است. در نهایت، یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اعمار این کانال نقش اساسی در رشد اقتصاد افغانستان، حفظ محیط زیست و ایجاد اشتغال دارد. بناءً فرضیه اصلی این تحقیق که عبارت است از «نقش کانال در بهبود اوضاع اقتصادی افغانستان مثر است» تأیید می‌گردد.

منابع

- اقرار، م. (1394). منابع سیاست و ساختار نهادهای آبی افغانستان. کابل: انتشارات نویسا.

- انتظار، ا. (1400). مبانی اقتصاد توسعه. مزار شریف: انتشارات ثقافت.
- عظیمی، م. (1390). بنیادهای جغرافیایی اقتصاد افغانستان. کابل: انتشارات خراسان.
- امان‌پور، س.، کاملی‌فر، م.، و بهمنی، ح. (1396). تحلیلی بر تغییرات کاربری اراضی در کلان‌شهرها با استفاده از آنالیز تصاویر ماهواره‌ای در محیط ENVI. فصل‌نامه علمی- پژوهشی اطلاعات جغرافیایی، 140-150.
- بنهنگی، س.، باقری، ع.، و ابوالحسنی، ل. (1396). ارزیابی ظرفیت سیستم نهادی از منظر حلقه‌ی یادگیری اجتماعی در سطح آب بران. تحقیقات منابع آب ایران، 17-31.
- سلاجقه، ع.، و دیگران. (1390). تغییرات کاربرد اراضی و آثار آن بر کیفیت آب رود خانه (مطالعه موردی: حوزه آبخیز کرخه). مجله محیط‌شناسی، 58 (37)، 81-86.
- سید مسعود. (2023). درس 173 کانال قوش‌تپه و فریاد ازبیکستان. صنف آشپزخانه (ص. درس 173). کانادا:

<https://youtu.be/5ZeCXYIhTaY?si=x3kO7Gh9QCib5fLN>

- طاشی، م. و دیگران. (1398). تبیین عوامل مؤثر بنیادی بر تحولات کاربری اراضی با روی‌کرد بوم‌شناسی سیاسی. نشریه علمی پژوهشی برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، 95-110.

- قاضی‌زاده، س. (2023). قاموس کبیر افغانستان؛ بازیابی از قاموس کبیر افغانستان:
<http://www.afghan-german.com>

- قدیمی، س.، پاپزن، ع. و امینی، ع. (1397). بررسی روند تغییر کاربری اراضی زراعتی و تأثیر آن بر مؤلفه‌های توسعه پایدار. فصل‌نامه پژوهش‌های ترویج و آموزش زراعتی، 41-56.
- تودارو، م. (۱۳۹۱). توسعه اقتصادی. تهران: نگاه دانش.

- ذبیح، د. (۲۰۲۲). معرفی و طبقه‌بندی کانال‌های آبیاری. کابل: <http://www.facebook.com>.

شرکت انکشاف ملی Retrieved from قوش‌تپه اقتصاد می‌سازد - شرکت انکشاف ملی. (۱۴۰۱).
<http://www.ndc.gov.af>

- غرجستانی، م. (۱۳۹۹). اقتصاد افغانستان. کابل: نشر واژه.
- قاضی‌زاده، س. (۲۰۲۳). معرفی کانال «قوش‌تپه» در قاموس کبیر افغانستان. بازیابی از قاموس کبیر افغانستان: <http://www.afghan-german.com>

